

**RESERAPPORT STOCKHOLMS ORNITOLOGISKA FÖRENINGEN
(STOF) EXKURSION TILL SKÅNE 22-25 MAJ, 2014**

Bivråkshanne i Fyledalen, 23 maj. Foto: Monica Ahlberg.

Rapport skriven av Petter Nordvander

Inledning

Reseledare: Hans-Georg Wallentinus, P-G Larén och Erik Peurell.

Deltagare: Monica Ahlberg, Anne-Charlotte Bergenheim, Rudolf Edelberger, Lars Hedegran, Elisabeth Jansson, Kerstin Nordenadler, Petter Nordvander, Kari Ottesen, Jarl Schuberth, Agnes Sollerman, Jesper Sollerman och Göran Årevik.

Boende: STF Vandrarhem, Blentarp.

Väder: Väderförutsägelseerna var inte de bästa. Stora regnmängder hade förutspått för lördagen. Programmet lades efter den förutsägelsen och Österlenslokalerna fick vänta till på söndagen. Nu blev det inte alls så, utan vädret var bra även på lördagen. Däremot blåste det en del. /HGW

Torsdag, 22 maj

Fågellokaler: *Uddens fritidsområde, Hjälmarén* (Katrineholm); *Svartåmynningens naturreservat, Roxén* (Linköping); *Klingavälåns Dalgång* (Lund och Sjöbo) och *Torna Hällestad*.

Fullt utrustade med tubkikare, ”handjagare” (handkikare), kameror, matsäckar och minibussar lämnade vi Liljeholmens T-banestation på torsdagsmorgonen. Själv hade jag nyligen varit med StOF till Öland och var så förväntansfull att jag kunde spricka med tanke på hur många fina observationer vi hade på den resan.

Första stopp gjordes vid *Uddens fritidsområde, Hjälmarén* för att försöka se den vitnackade svärta som hade setts där. Några fågelskådarkollegor på plats hade sett ett gäng sjöorrar långt ut men inte kunnat bekräfta att den vitnackade svärtan var med dem. Efter en stunds spanande gav vi upp. Vi hade i alla fall fått en trevlig fikapaus i solskenet. Här hade vi några sångfåglar som svartvit flugsnappare, gärdsmyg, trädpiplärka och trädgårdssångare. En fiskgjuse visade sig på långt håll.

*Skådning vid Svartåmynningens NR, 22 maj.
Foto: Petter Nordvander.*

Lunchpausen togs i *Svartåmynningens naturreservat* vid sjön Roxén och vi hälsades välkomna av brun kärnhök, stenskvätta och gulärlor vid parkeringsplatsen. På denna lokal hade svarttärna och vitvingad tärna setts de senaste dagarna och dessa var våra förhoppningar att få se. Än en gång gick vi bet men P-G upptäckte en rödspov vilket var en kul observation. Några

snatteränder och skedänder låg i viken och på stranden fanns en skrântärna och en vitkindad gås.

Vit stork i Kristianstads vattenrike 25 maj.

Foto: Anne-Charlotte Bergenheim

De första vita storkarna såg vi strax efter Veberöd på väg mot vandrarhemmet i Blentarp. Sex storkar stod på en äng intill en damm och letade föda. Senare på kvällen åkte några av oss ut på en kvällstur för att lyssna på nattsångare. Vid *Klingavälåns naturreservat* såg vi tio vackra storkar på nära håll i det sista avtagande dagsljuset. På ljudlösa vingar lättade de ett par gånger från ängen när förbipasserande bilar störde dem. Till slut så gav de sig av utom synhåll och då var vi alla bedårade av den vackra synen. Här hörde vi näktergal och storspov och vid *Torna Hällestads kyrka* hörde vi en kornknarr.

Fredag, 23 maj

Fågellokalor: *Vombs fure*; *Fylan*, ”Betongplattan” och *Lyckås (Fyledalen)*; *Hammars backar* och *Peppinge, Kåseberga*; *Kåseberga hamn*; *Löderups strandbad*; *Krankesjön (Silvåkratornet och Sjötorps ängar)*; *Hardeberga*; *Sjöbo Sommarby* och *Vombsjön (Björkaåns utlopp)*.

Fredagens första fågellokal var *Vombs fure* där vi hade sommargylling som målart. Det tog inte många minuter innan Hans-Georg hörde en sommargylling sjunga. Vi gick en liten bit in i ”furet”, vilket betyder tallskog. *Vombs fure* är rikligt uppblandat med lövskog och därför trivs sommargylling här. Gyllingen var rörlig och en stund hade vi den på riktigt nära håll. Vi fick inte se den men höra dess ”flöjtande” väldigt fint. Efter denna goda start drog vi vidare mot *Fyledalen*.

Fyledalens ostsluttning. Foto: Anne-Charlotte Bergenheim

Fyledalen är en vacker dal som är fantastisk för rovfågel. Här finns ormvråk, tornfalk, bivråk, kungsörn och mycket röd glada. Första stoppet var vid *Fylan* där en röd glada sakta flög förbi oss på 15-20 meters avstånd. ”Bättre än så får du inte se röd glada”, sa Hans-Georg och vi kunde annat än hålla med. På denna lokal hörde vi bland annat härmsångare, rödstjärt, gök och svart-hätta. Nästa stopp i *Fyledalen* var vid ”*Betongplattan*”, en bra utkiksplats för rovfågel. Efter en liten stunds spanande med skogsduva, trädpiplärka och trädgårdssångare som underhållning, kommer resans första bivråk cirklandes förbi.

Skådning vid ”Betongplattan”, Fyledalen, 23 maj. Foto: Petter Nordvander.

Glada för den första bivråken (det skulle bli fler, tidigare än vi då visste) åkte vi vidare till det tredje och sista stoppet i *Fyledalen*: *Lyckås*. Jag och Rudolf var rörande överens om att *Fyledalen* är en favoritfågellokal i Skåne och *Lyckås* är sagolikt vackert, speciellt i maj. Dalen ramas in av två åsryggar och det är fin utsikt över dalen härifrån. Vid *Lyckås* fick jag se kungsörn fint förra sommaren och hoppades på ännu en observation av kungsörn här. Tyvärr uteblev kungsörn men däremot fick vi se en bivråkschane kalasfint när den långsamt kom flygande förbi (se bild på titelsidan). Den drog som närmast förbi på 60-70 meters håll. Jag bara stod och gapade och höll hårt i handkikare för att inte tappa bivråken.

Skådning vid Lyckås, Fyledalen, 23 maj. Foto: Petter Nordvander.

I Tomelilla stannade vi för att tanka och tvätta vindrutorna rena från insekter. I vår bil (med Hans-Georg som förare) var vi imponerade av Lars noggrannhet när han tvättade vindrutorna och med skinande ren vindruta åkte vi vidare mot *Hammars backar* och *Peppinge* för att försöka se kornsparv. När vi åkte mellan de olika fågel-lokalerna försökte vi assistera Agnes, som förde

”dagskrysslista”, att samla arter. Vid *Hammars backar* uteblev kornsparv men vi såg gulärlor, en ryttlande tornfalk och en lärkfalk som for förbi som ett skott längs en åsrygg.

En kornsparvshanne satt länge och sjöng på en kraftledningstråd vid korsningen Rännegatan och infarten till Stockholmsgården i Peppinge. Foto: Anne-Charlotte Bergenheim

Kornsparv fick vi istället se vid *Peppinge* en liten bit ifrån *Hammars backar*. När vi såg att det var en kornsparv som satt på en teleledning for vi snabbt ur bilarna och drog fram tubkikarna snabbare än Lucky Luke drar sin revolver för att se kornsparven innan den flög iväg. Den satt dock kvar på teleledningen och sjöng för oss i godan ro. Vi såg även en andra kornsparv som sjöng kort men som snabbt drog ned i vegetationen. Lunchen avnjöts senare med vacker utsikt över havet i *Kåseberga hamn*. Återigen hade vi röd glada på nära håll och Anne-Charlotte och Monica som fotograferade mycket under resan hade fullt upp.

Rast vid Kåseberga. Foto: Göran Årevik.

Nästa målart för dagen var gulhämpling och vi gjorde ett försök vid *Löderups strandbad* utan resultat. Det kändes lite konstigt att gå runt med kikare i campingmiljö men campinggästerna verkade inte bry sig så mycket. Det verkar som att folk i Skåne är vana vid halvgalna fågelskådare. Vi drog vidare mot *Krankesjön*, en känd fågelsjö i Lunds kommun. Där stannade vi vid *Silvåkratornet* och spanade en stund. Fågellokalen gav svarttärna, mängder av skäggdopping och knölsvan (jag räknade

till 33 respektive 22 stycken), bivråk, storspov och tornfalk. Vi hade också flertalet sångare här: gransångare, törnsångare, ärtsångare, rörsångare, sävsångare, lövsångare, trädgårdssångare och svarthätta.

På väg ifrån *Krankesjön* pirrade det extra i min mage. Vi var på väg mot *Hardeberga stenbrott* för att leta efter berggub. Att det häckar berggub vid Hardeberga stenbrott är känt hos allmänheten och det finns både skyltning och utkiksplatser på lokalen för detta ändamål. Väl på plats upptäcker Rudolf snart en adult berggub på klippväggen i stenbrottet och det blev lite hetsigt innan vi alla hade fått se bergguben. Det var dock ingen brådska eftersom den var vid boet och vi såg också tre ungar en liten bit ifrån den adulta bergguben. En väldigt trevlig observation.

*Berggub med ungar, Hardeberga stenbrott.
Foton: Anne-Charlotte Bergenheim*

och så häftig med det vita ögonbrynsstrecket! P-G som på sin höjd hade trott att vi skulle få höra kungsfågeln fick springa efter sin kikare. Vi kunde alla under en stund se brandkronad kungsfågel väldigt fint på 10-15 meters håll, ett sant privilegium enligt mig.

Erik kollade av sin mobil och det hade larmats in brandkronad kungsfågel vid *Sjöbo Sommarby* vilken vi åkte på. Beskrivningen i larmet var väldigt utförlig och beskrev i vilken gran som den brandkronade kungsfågeln hade setts. Vi såg några små fåglar smått hoppa i och runt granen och plötsligt får jag in den brandkronade kungsfågeln i kikaren. Vilken vacker fågel

En av de brandkronade kungsfåglarna vid Sjöbo sommarby. Foto: Anne-Charlotte Bergenheim

Dagen avslutades sedan med en kvällstur för att lyssna på nattsångare. Vid *Sjötorps ängar (Krankesjön)* hörde vi gräshoppsångare, sävsångare, näktergal och kattuggleungar. Återigen stannade vi vid *Torna Hällestads kyrka* för att lyssna

på kornknarr men ingen hördes denna kväll. Kvällens sista stopp var vid *Björkaåns utlopp (Vombsjön)* vilket gav kärrensångare. Trötta begav vi oss hemåt för att få några timmars sömn och samla krafterna inför en ny, givande dag.

Lördag, 24 maj

Fågellokal: *Gärdslov; Näsbyholmssjön; Börringe mad; Havgårdssjön; Dalby Söderskog; Vombs ängar (Vombsjön) och Klostersågen (Karups ängar).*

På lördagen började vi med att stanna vid Gärdslovs kyrka för att lyssna efter kornknarr vilken hade rapporterats därifrån. Ingen kornknarr hördes men en sjungande gök och i en hage intill vägen gick två strandskator och letade föda. Vi drog sedan vidare mot *Näsbyholmssjön* där det ibland finns svarthalsad dopping. Vid denna lokal fanns det mycket tornseglare, svalor (back-, hus-, och ladusvalor) och så klart änder. Förutom mycket vigg så fick vi se skedand, snatterand, bläsand, knipa, gravand och årtä. Den svarthalsade doppingen uteblev tyvärr trots idogt letande. Hans-Georg berättade att de släpper ut fasaner vid Näsbyholms slott och det märktes eftersom det fanns mängder av fasaner i området.

Nästa anhalt var *Börringe mad*, en annan bra fågellokal för dopping. Vi fick se två par gråhakedoppingar (ett par ruvande och ett annat par i färd med att bygga bo) och två smådoppingar vilket kändes väldigt kul. En överraskning här var annars en rastande skärfläcka som på något lustigt sätt hamnade mitt i ett slagsmål mellan två knölsvanar. Den såg ganska vilsen ut bredvid de stora svanarna och visste inte riktigt vad den skulle ta sig till. Ett gäng tranor rastade på lokalen och vi hade även förbiflygande röd glada, bivråk, ormvråk och gök.

Under resan var jag flera gånger fascinerad och glad över de väldigt fina rovfågelobservationerna som vi bjöds på. En av dem var vid *Havgårdssjön* där vi fick se lärkfalk flera gånger och vid ett tillfälle hade vi två stycken som flög över oss på nära håll. En misstänkt kungsörn visade sig vara en sliten ormvråk och storleken blev egentligen först helt uppenbar när en "börringevråk" (väldigt ljus variant av ormvråk) kom nära den andra ormvråken. Men bara känslan av det kunde vara en kungsörn gav fjärilar i magen. Något annat som är häftigt med rovfåglar i Skåne är de många

röda glador som går att se samtidigt och vid *Havgårdssjön* såg vi 12 stycken på en och samma gång (det skulle bli ett tillfälle till, nämligen nära *Pulken* i *Kristianstad Vattenrike*).

Två ormvråkar, den undre är av den ljusa fas som brukar kallas Börringevråk. Foto: Anne-Charlotte Bergenheim

En av de många röda gladorna under resan. Foto: Anne-Charlotte Bergenheim.

Efter ”slättspaning” vid *Havgårdssjön* blev det ”skogspaning” i *Dalby Söderskog*, en av de första nationalparkerna som bildades i Sverige. Nytt för resan blev här grå flugsnappare och entita, annars hörde vi mest de ”vanliga” sångfåglarna. På en äng i anslutning till *Dalby Söderskog* letade vi

efter rosenfink och törnskata utan resultat. Återigen fick vi se en röd glada på nära håll och förutom det en brun kärrhök som på hög höjd verkade sträcka förbi. Därefter provianterade vi i *Dalby centrum* där vi bjöds på en festlig syn. Agnes uppmärksammande en råka som artigt gick på ett övergångsställe. ”En skötsam råka” sa vi, vilket bekräftades då den hittade något ätbart vid övergångsstället och väntade med att äta upp det tills den var uppe på trottoaren.

När matförrådet var påfyllt var *Vombs ängar* vårt nästa mål. *Vombs ängar* är en bra fågellokal för rovfågel och under vår och höst bra för rastande gäss. Så här sent på våren hade gässen dragit förbi men vi fick se 13 rastande tranor. Några hämplingar visade upp sig fint och på avstånd fick vi se en storspov. Synen av storspov var något bisarr då militären hade en övning i området och en bit bakom storspoven kunde vi se en stridsvagn och militärer som var igång med sin övning. Stoppet blev ganska kort och vi drog istället vidare till *Karups ängar* för att försöka se en ut-

larmad svarthakad buskskvätta i ett område som kallas för *Klostersågen*. Det var lite svårtillgängligt att komma fram till platsen där den svarthakade buskskvättan hade setts, men efter hjälp ifrån en av de boende på platsen visste vi hur vi skulle ta oss fram. Erik, med sin vältränade blick, hittade den svarthakade buskskvättan vilken var en adult hane. Den var rörlig på stolpar och i gräs men vi fick se den fint med en flock kor i bakgrunden. Denna observation fick avsluta dagen och vi åkte till den lokala byakrogen i Blentarp för att äta en trevlig lördagsmiddag.

Nej Monica, man tittar från andra hållet! Foto: Anne-Charlotte Bergenheim

Väl tillbaka på vandrarhemmet i Blentarp hade vi artgenomgång och blev avtackade av vandrarhemmets föreståndarinna Britt-Marie Wall som tackade för vårt besök och meddelade att hon skulle bjuda oss på städningen. Vi tackar för det!

Söndag, 25 maj

Fågellokal: *Torupa flo (Ravlunda); Flodahusdammen och Knäbäcksdösen (Ravlunda skjutfält); Furuboda; samt Pulken (Kristianstad Vattenrike).*

En vitögddykand hade larmats in från *Torupa flo, Ravlunda* och eftersom vi var på väg åt det hållet blev detta vårt första stopp på söndagen. Det blev ingen vitögddykand för oss men vi lät oss inte misströsta eftersom vi hade ett besök på *Ravlunda skjutfält* framför oss. Den fågellokalen innebär chans på sommargylling och fältpiplärka, och just fältpiplärka var det huvudsakliga skälet till att Lars följde med på resan. Jag kan tänka mig att han var både förväntansfull och spänd inför denna fågellokal: skulle det bli någon fältpiplärka?

Vi började besöket vid *Flodahusdammen* där flera fågelskådare redan var på plats. När vi steg ur bilen kände jag att naturen kallade och jag smet in i skogen för att gå på toa. Väl tillbaka vid dammen fick jag höra av Kari att två sommargyllingar hade flugit förbi. Glad för de andra som

fick se sommargylling, men samtidigt lite smått bitter över att ha missat det skådade jag vidare. Snart fick jag se en nötskrika i en trädkrona i skogskanten intill dammen. Plötsligt kommer det en sommargylling flygande in i mitt kikarfält och jag trodde inte mina ögon. ”Den killen är född med guldsked i mun” sa Göran. Men detta var inte sista gången vi fick se sommargylling på resan. Under den halvtimmen vi stod vid *Flodahusdammen* kom sommargyllingar flygande förbi inte mindre än fem-sex gånger (!). Helt fantastiskt att få se sommargylling på detta viset.

Fåglar vid Flodahusdammen: rörhöna och sommargylling. Foton: Anne-Charlotte Bergenheim

Förutom dessa fina observationer på sommargylling, så såg Jesper och Agnes en rörhöna och några av deltagarna hörde smådopping ifrån dammen. En gök sjöng, en skogsduva och en dubbeltrast kom flygande förbi och mot slutet av vårt besök upptäckte P-G en sjungande trädlärka. Med trädlärkans vackra drillande fortfarande

klingande i våra öron åkte vi en liten bit mot *Knäbäcksdösen* för att spana efter fältpiplärka.

Det tog inte lång stund innan Jesper upptäckte en fältpiplärka på fältet ganska nära bilarna. Vi stannade och riggade tubkikarna. Fältpiplärkan letade efter föda i gruset och det torra gräset och vi kunde se den kalasfint. Ett stort leende kunde ses på Lars läppar och det var flera av oss som kryssade fältpiplärka med honom. Med upplevelsen med sommargyllingar och fältpiplärka satte vi oss för att fika. Under fikapausen fick vi se två törnskator (hona och hane) och en göktyta vilka båda var nya arter för resan. Det satte sig även en fältpiplärka fint på en stolpe och vi kunde avnjuta arten ännu en gång.

Fältpiplärka, Ravlunda skjutfält, 25 maj. Foto: Monica Ahlberg.

Tiden började ta slut men vi skulle hinna med två korta stopp innan vår avfärd hemåt. Första stopp var vid *Furuboda* och ett försök på gulhämpling. Fågellokalen är bra för gulhämpling och Hans-Georg har sett arten där flertalet gånger. Efter en stunds letande utan resultat begav vi oss tillbaka mot bilarna. Plötsligt ropar Kari: ”gulhämpling”, och det kommer en hane flygande högljutt och sätter sig väl synligt i en tall och sjunger. Den sitter där en minut eller två och drar sedan vidare. Ännu en lyckat stopp som förgylldes ytterligare av en förbiflygande lärkfalk.

Pulken i *Kristianstad Vattenrike* blev sista fågellokalen som vi besökte i Skåne. Vi gjorde ett kort stopp med förhoppningar om rosenfink men den uteblev. Efter *Pulken* begav vi oss

tillbaka mot Stockholm. Strax norr om *Pulken*, vid *Everöds ängaväg*, fick vi återigen se många röda glador (jag räknade till 12 stycken) och dessutom tre vita storkar som fick bli en fin sista obs på resan.

Hemresan blev i stort sett händelselös ur fågelskådarsynpunkt förutom den sparvhök som Jarl upptäckte när vi rastade längs vägen. Trots att Skåne är rikt på rovfåglar så blev sparvhök en ny art för resan. En sista artgenomgång gjordes och middag intogs vid *Stavsjö* rastplats söder om *Nyköping*. Totalt blev det 132 arter på resan.

Avslutande ord

Detta är andra gången som jag reser med StOF. Både Ölandsresan i april i år och denna Skåne-resa har varit väldigt givande och bjudit på många väldigt fina observationer. Att resa med andra fågelintresserade är ett rent nöje och jag njuter mycket av allt fågelprat under resorna. Jag känner mig tacksam över att ha fågelskådning som hobby och det är kul att få lära känna så många härliga människor i fält och på dessa resor.

Stort tack till Hans-Georg, P-G, Erik och StOF för att ni organiserade resan och tack till er andra som var med på resan och gjorde den till en fin upplevelse.

På återseende!

Petter Nordvander

Arter (132 stycken)

Knölsvan	Storspov	Björktrast	Gulsparv
Grågås	Rödbena	Taltrast	Sävsparv
Kanadagås	Grönben	Dubbeltrast	Kornsparv
Vitkindad gås (nedresa)	Drillsnäppa	Gräshoppsångare	
Gravand	Skrattmås	Sävsångare	
Bläsand	Fiskmås	Kärrensångare	
Snatterand	Silltrut	Rörsångare	
Kricka	Gråtrut	Härrensångare	
Gräsand	Havstrut	Ärtsångare	
Årta	Skräntärna (nedresa)	Törnsångare	
Skedand	Fisktärna	Trädgårdssångare	
Brunand	Svarttärna	Svarthätta	
Vigg	Tamduva	Grönsångare	
Knipa	Skogsduva	Gransångare	
Storskrake	Ringduva	Lövsångare	
Fasan	Turkduva	Kungsfågel	
Smådopping	Gök	Brandkronad kungsfågel	
Skäggdopping	Berguv	Grå flugsnappare	
Gråhakedopping	Kattuggla	Svartvit flugsnappare	
Storskarv	Tornseglare	Entita	
Gråhäger	Göktyta	Svartmes	
Vit stork	Gröngöling	Blåmes	
Bivråk	Spillkråka	Talgoxe	
Röd glada	Större hackspett	Nötväcka	
Havsörn	Trädlärka	Trädkrypare	
Brun kärrhök	Sånglärka	Sommargylling	
Sparvhök (hemresa)	Backsvala	Törnskata	
Ormvråk	Ladusvala	Nötskrika	
Fiskgjuse (nedresa)	Hussvala	Skata	
Tornfalk	Fältpiplärka	Kaja	
Lärfalk	Trädpiplärka	Råka	
Kornknarr	Ängspiplärka	Gråkråka	
Rörhöna	Gulärta	Korp	
Sothöna	Sädesärta	Stare	
Trana	Gärdsmyg	Gråsparv	
Strandskata	Järnsparv	Pilfink	
Skärfläcka	Rödhake	Bofink	
Mindre strandpipare	Näktergal	Gulhämpling	
Större strandpipare	Rödstjärt	Grönfink	
Tofsvipa	Buskskvätta	Steglits	
Enkelbeckasin	Svarthakad buskskvätta	Grönsiska	
Morkulla	Stenskvätta	Hämpling	
Rödspov (nedresa)	Koltrast	Stenknäck	